

Eesti metsanduse lugu: metsavahtidelt metsatraktoritele

Linda-Mari Väli
kodanikuühendus Eesti Metsa Abiks

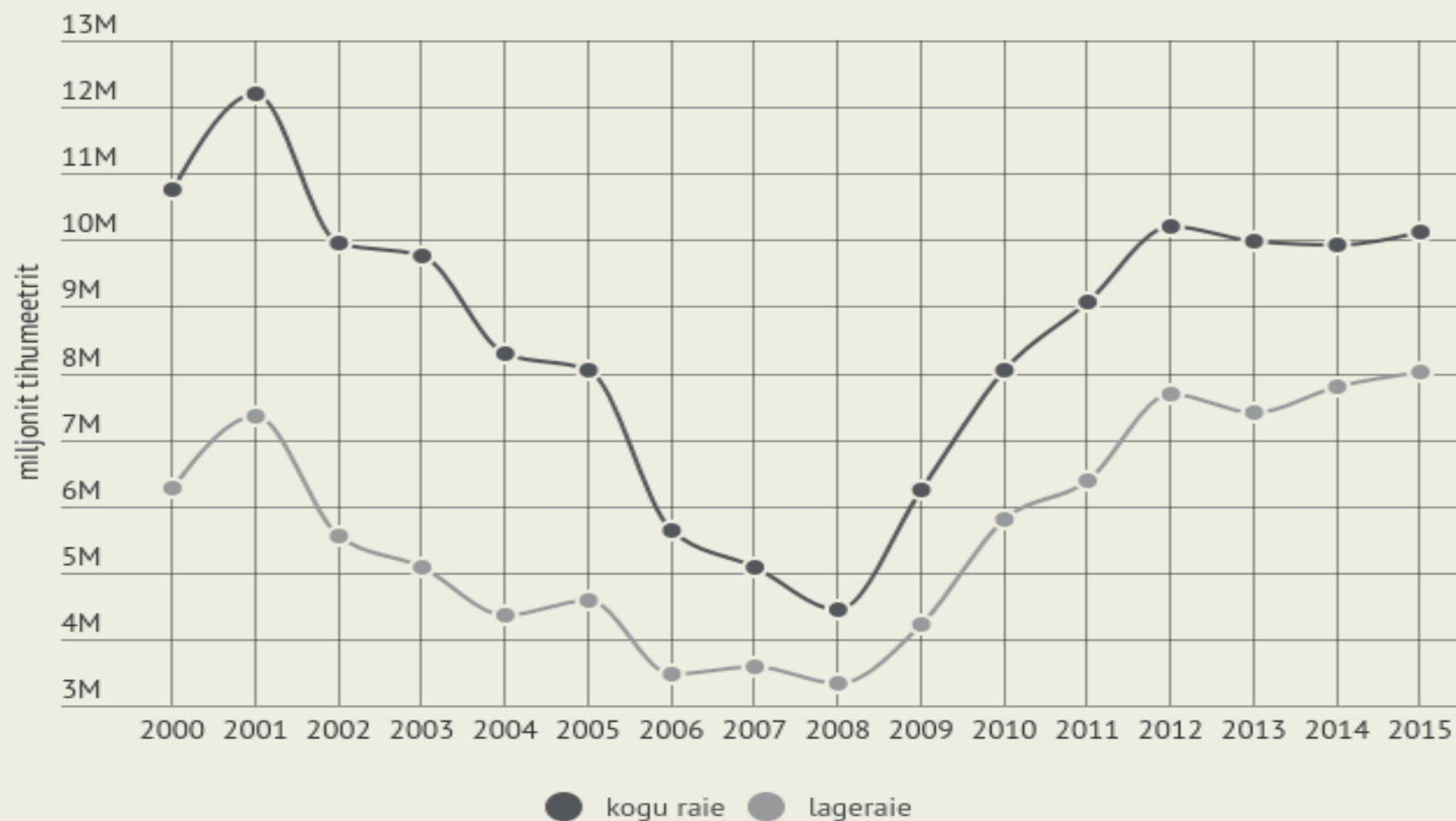
Mis toimub Eesti metsanduses pärast taasiseseisvumist?

- **1992** Esimene taasiseseisvunud Eesti Vabariigi keskkonnaminister Toomas Frey kehtestab Savisaare valitsuses ümarmaterjali väljaveo keelu
- Antud keeld kaotatakse samal aastal algava Mart Laari valitsuse ajal. Soode sõjast tuntud Leonhard Polli eestvedamisel Luuakse Eesti Talumetsa Liit. Tegemist on praeguse Erametsaliidu eelkäijaga
- **1996** Otsustatakse metsavahi institutsioon kaotada. Reformi viib läbi metsanduse arenguprogrammi peakoordinaator Andres Onemar

Mis toimub Eesti metsanduses pärast taasiseseisvumist?

- **1999** Andres Onemari juhtimisel luuakse Riigimetsa Majandamise Keskus RMK
- Toimub metsamajanduse tsentraliseerimine. Enam ei peeta Eesti metsa üle arvestust mitte lausmetsakorralduse, vaid SMI-metoodika alusel. Maailmapanga raport osutab, et SMI näitab lausinventeerimisest 30% suuremat juurdekasvu
- Suuremat juurdekasvunumbrit on võimalik metsanduslikus retoorikas kasutada suurema metsaraie õigustamiseks

Raiemahud aastatel 2000-2015

Mis toimub Eesti metsanduses pärast taasiseseisvumist?

- **1999-2000** Raiemahud tõusevad **12 miljoni** tihumeetrini
- Samal ajal räägib toonane Metsaameti peadirektor Andres Talijärv, et raiemaht on kuus miljonit – tegelikult oli see vaid lageraiemaht
- Meedias tõuseb metsapoleemika, millele järgneb raiemahtude langemine

Mis toimub Eesti metsanduses pärast taasiseseisvumist?

- **2008** Kaotatakse kaitsemetsa kategooria, mis tähendab, et kõik metsad, millel on olnud mõni mittelooduskaitseline, näiteks müratõkke funktsioon, tuleb kas planeeringu või looduskaitseaduse alusel uuesti kaitse alla võtta, vastasel juhul võib see minna majandamisele
- Metsamajanduskava muudetakse soovituslikuks
- **2009** Luuakse Keskkonnaamet, mis tähendab vabariigis tegutsevate keskkonnateenistuste tsentraliseerimist. Seegi toimub Andres Onemari juhtimisel, kes on tänaseni antud asutuse peadirektor

Lageraie Lahemaa rahvuspargis

Mis toimub metsanduse arengukava 2011-2020 vastuvõtmise eel?

- **21. september, 2007** Riigikontroll avalikustab murettekitava auditi, milles leitakse, et „kuna Riigimetsa Majandamise Keskus, olles metsamüügi tulust majanduslikult sõltuv, ise inventeerib, kavandab, raiub ja müüb riigimetsa, **võib sellise olukorra jätkumine ohustada riigimetsa säilimist ja jätkusuutlikku majandamist**“
- **5. mai, 2008** Soome ja Rootsi keskkonnakaitsjad saadavad Eesti valitsusele ja riigikogule kirja, milles hoiatavad skandinaavia metsandusmudeliga, mille poole Eesti järjepidevalt pürgib, kaasnevate ohtude eest. „**Me [...]** avaldame oma sügavat muret Eesti metsade olukorra pärast,“ kirjutavad viie erineva keskkonnaorganisatsiooni esindajad

Mis toimub metsanduse arengukava 2011-2020 vastuvõtmise eel?

- **4. juuni, 2008** Riigikontroll avalikustab uue auditi milles leitakse, et Natura 2000 võrgustikus leidub olulisi puudujääke just metsaliikide kaitses. „**Elupaikade seisundi halvenemine näitab riikliku looduskaitse vähest suutlikkust,**“ kirjutatakse auditis
- **13. veebruar, 2009** Reformierakondlane Jaanus Tamkivi nimetab Eesti metsatööstuse liidu juhi Andres Talijärve keskkonnaministeeriumi asekanstsleriks

Mis toimub metsanduse arengukava 2011-2020 vastuvõtmise eel?

- **14. september, 2010** avalikustab Riigikontroll järjekordse auditi, milles öeldakse otse välja:
„Riigikontrolli hinnangul ei majanda RMK riigimetsi jätkusuutlikult, ohustades sellega tulevaste põlvkondade võimalusi riigimetsa kasutada“
- **19. veebruar, 2010** Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu juhiks saab Leonhard Polli vennapoeg Mati Polli, kes on ühtlasi üks suurimatest Eesti metsatöösturitest

**Mati Polli ja Andres Talijärv Erametsaliidu ja Eesti
Metsaseksi arengukonveretsil, detsember 2012
(Äripäeva foto)**

Kuidas MAK2020 avalikkuse ägedale vastupanule vaatamata läbi suruti?

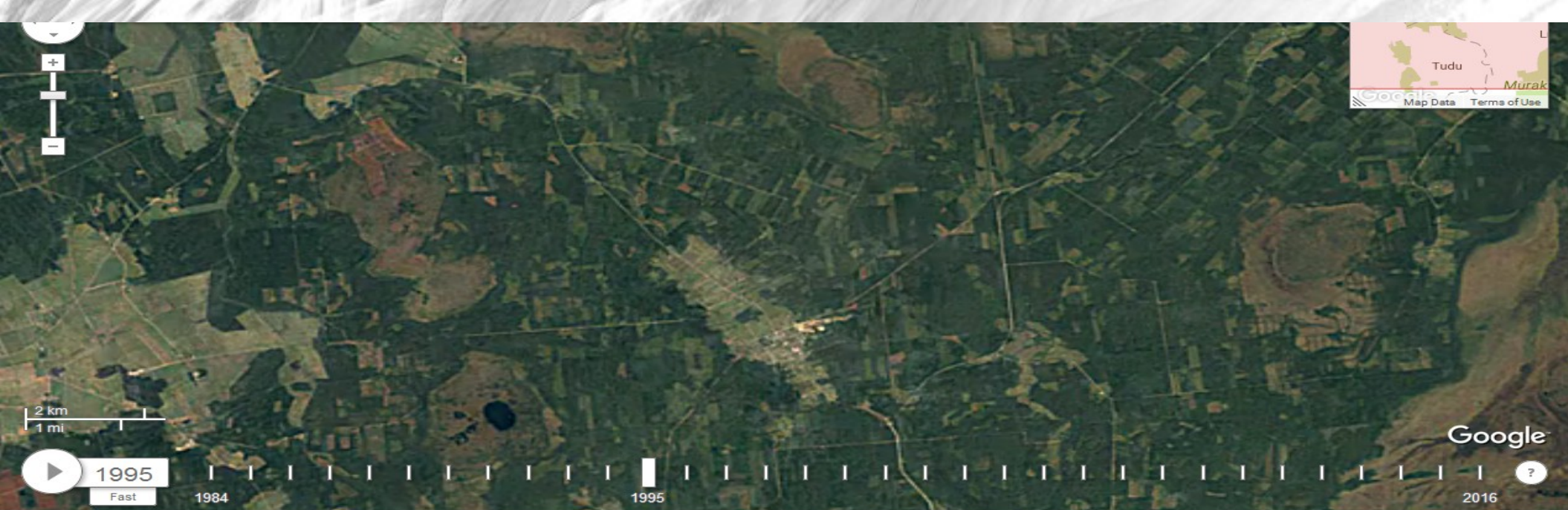
- **2011. aastal**, kui hakatakse vastu võtma uut metsanduse arengukava, mis näeb ette senisest veelgi intensiivsemat metsade majandamist, palub riigikontroll selle tagasi lükata
- Häält tõstavad nii ajakirjanikud, keskkonnaorganisatsioonid kui aktiivsed kodanikud, aga riik jääb protestidele kurdiks
- Meedias juhitakse tähelepanu tõsiasjale, et arengukava koostamist juhtinud Andres Talijärv, endine Eesti metsatööstuse liidu juht, on tihedalt seotud metsa- ja puidutööstuse huvidega

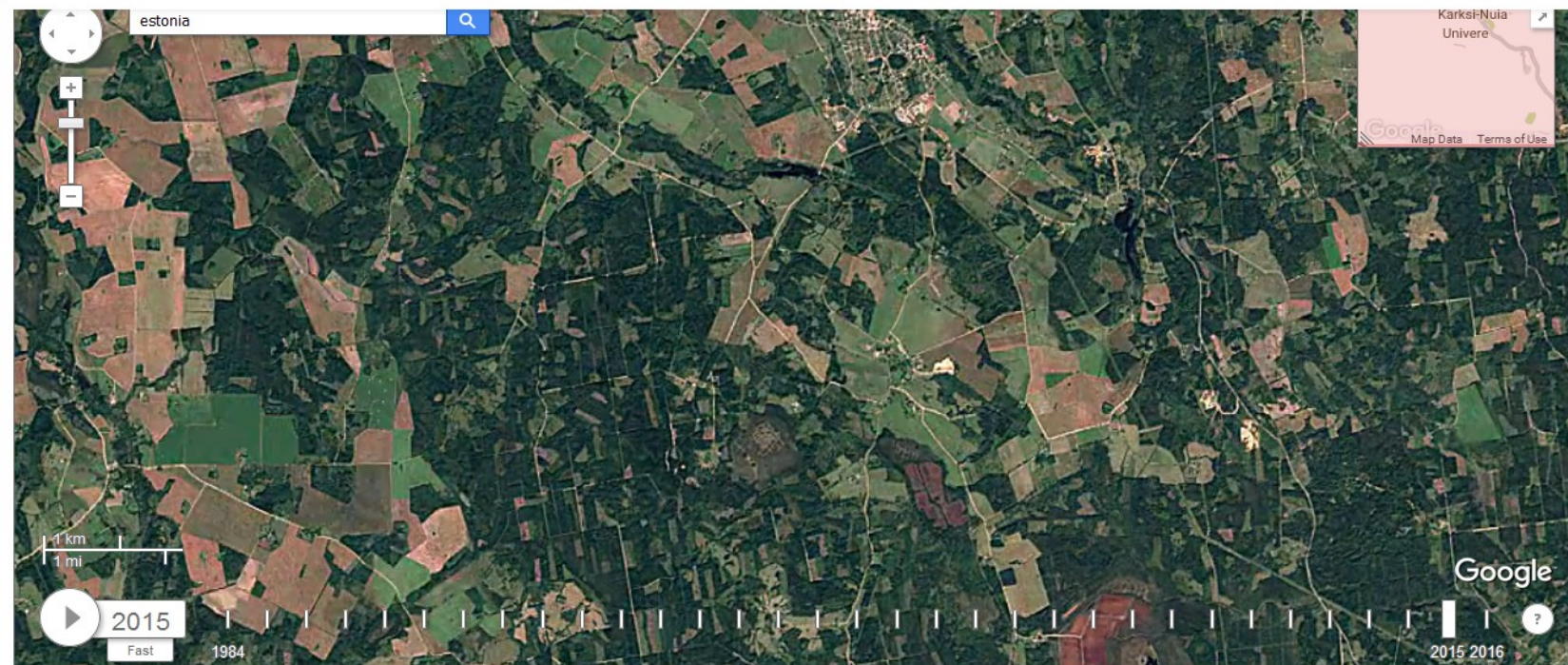
Pärnumaa metsad, 2000-2015

Tudu metsad Ida-Virumaa, 1995-2015

Karksi-Nuia metsad, 1995-2015

Mis järgneb arengukava vastu võtmisele?

- **6. märts, 2013** Eestimaa Looduse Fondi metsanduse- ja looduskaitseekspert Liis Kuresoo kirjutab seoses uue metsaseaduse muudatuse ettevalmistamisega Postimehe arvamusküljel oma näilise kaasamise kogemusest ning metsatöösturite ülemvõimust metsandusotsuste kujundamisel
- **13. juuni, 2013** Reformierakondlane Keit Pentus-Rosimannus edutab Andres Talijärve keskkonnaministeeriumi kantsleriks
- **20. november, 2013** Riigikogu võtab vastu metsaseaduse muudatuse. Seadusemuudatus on suuresti ajendatud metsanduse arengukavas aastani 2020 ettenähtud meetmetest, eesmärgiga raiepiiranguid leevendada ja raiemahtusid suurendada

Mis järgneb arengukava vastu võtmisele?

- **2015** Taas hakatakse ette valmistama uut metsaseaduse muudatust, millega tahetakse veelgi leevendada kokkulepitud raietingimusi, muu hulgas alandada kuuskede raievanust
- **4. mai, 2016** Eestimaa Looduse Fond edastab nendepoolsed seisukohad metsaseaduse muudatusele. ELF on kategooriliselt vastu kuuskede raievanuse alandamisele ning juhib tähelepanu ka vääriselupaikade nigelale olukorrale
- **1. juuni, 2016** Keskkonnaministeerium annab avaliku pressiteatega teada keskkonnaühenduste ja keskkonnaministeeriumi vahel metsaseaduse muudatuse osas sõlmitud kokkuleppest, lubades, et „koos viljakate kuusikute raievanuse langetamisega astutakse selgeid samme laane- ja salumetsade range kaitse vajakute katmiseks“

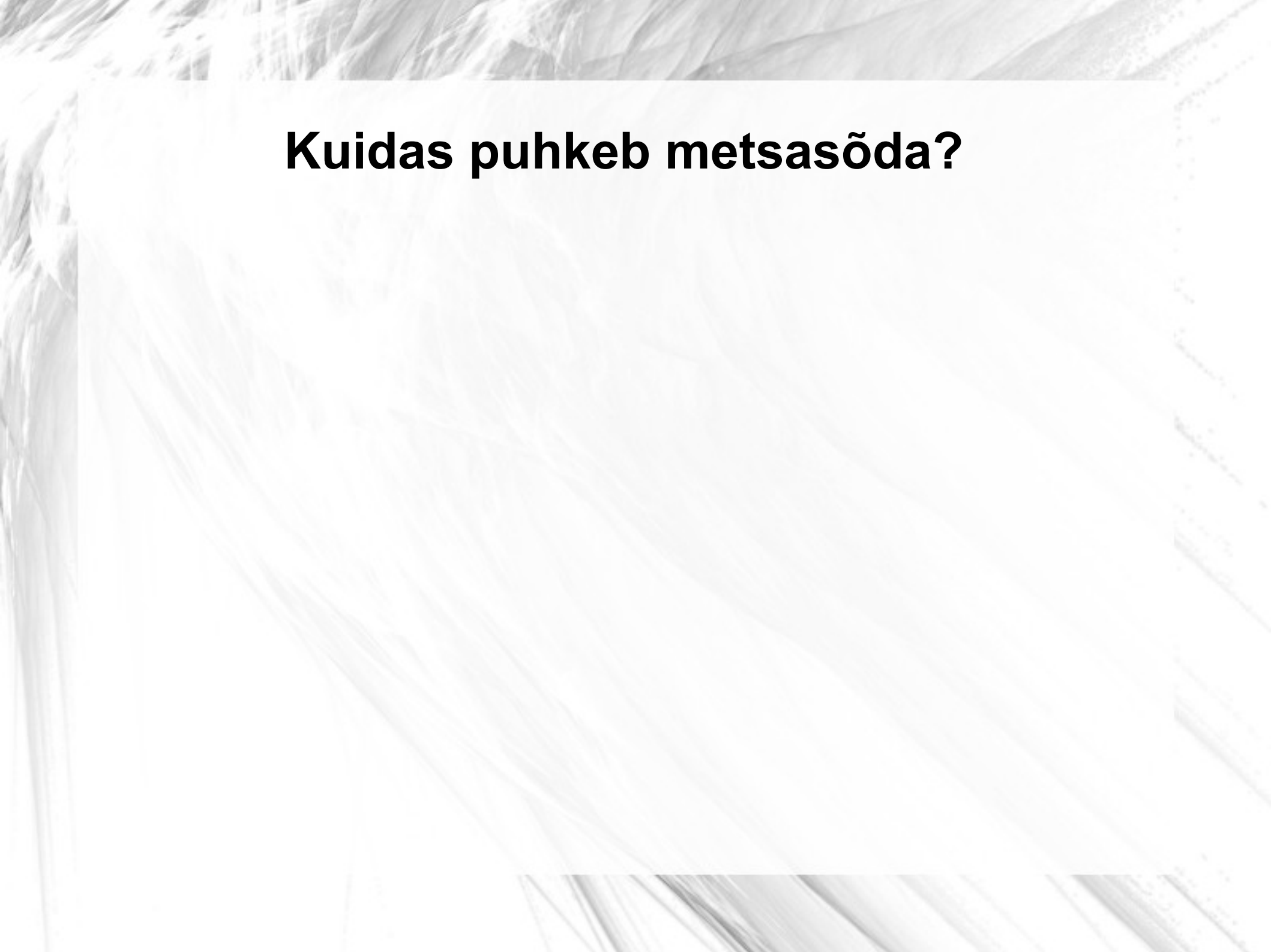
Mis järgneb arengukava vastu võtmisele?

- **30. september, 2016** Keskkonnaministeerium annab keskkonnaühendustele teada, et kooskõlastamisele on saadetud metsaseaduse muutmise eelnõu koos seletuskirja ning määruste kavanditega
- Asjaosaliste ebameeldivaks üllatuseks selgub, et **ministeerium on EKOdega sõlmitud kokkuleppest ootamatult taganenud ning mingeid meetmeid laane- ja salumetsade range kaitse vajakute katmiseks pole vastu võetud**
- Keskkonnaühendused leiavad, et nendega sõlmitud kokkuleppest on ebademokraatlikul kombel taganatud ning raiepiirangute leevendamiseks vajalikke kaitsemehhanisme pole eelnõusse sisse viidud

16.12.2016 Keskkonnaministeeriumi ees. Rahvas nõuab ministrit vastuseid

The background of the slide is a grayscale photograph of a forest. The image shows the trunks and branches of trees, with some foliage visible at the top. A large, semi-transparent white rectangle is overlaid on the image, covering most of the frame. The text "Kuidas puhkeb metsasõda?" is centered within this white area.

Kuidas puhkeb metsasõda?

Kuidas puhkeb metsasõda?

- **30. november, 2016** Keskkonnaühendused alustavad avalikku kampaaniat „Aita kaitsta Eesti metsa“, milles annavad kodanikele teada metsanduse süvenevatest probleemidest ning keskkonnaministeeriumi poolsest kokkuleppest taganemisest. KKM vastab metsakaitsjate kampaaniale, et hoopis keskkonnaühendused olevat taganenud nendega sõlmitud kokkuleppest
- **1. detsember, 2016** 101 mõjukat kultuuritegelast ja teadurit saadavad riigikogule ning ministeeriumitele avaliku kirja, millega nõutakse keskkonnaühenduste kaasamist metsanduspoliitikasse ja KKM-i tegevuse riiklikku uurimist
- **Avalikkuse surve** kutsub keskkonnaministeerium huvigrupid uuesti metsaseaduse muudatust arutama

Kuidas puhkeb metsasõda?

2. detsember, 2016 Petitsioonikeskkonnas algatatakse metsaseaduse muudatuse vastane allkirjadekogumiskampaania. Kahekümne nelja tunniga kogutakse üle tuhande allkirja

16. detsember, 2016 Kodanikud nõuavad Keskkonnaministeeriumi ees säästvat metsanduspoliitikat. Kahe nädalaga on kogutud üle seitsme tuhande allkirja. Formuleerub kodanikuliikumine Eesti Metsa Abiks ehk EMA. Samal ajal peetakse ministeeriumi siseruumides uusi läbirääkimisi metsaseaduse muudatuse osas

Mis saab edasi?

- **23. veebruar, 2017** Uus metsaseaduse muudatus otsustatakse valitsuse tasandil ära: kuuskede raievanust alandatakse, aga sellega kaasnevate keskkonnakahjude kompenseerimiseks kinnitatakse salu- ja laanemetsade kaitsekorralduskava ning võetakse kaitse alla tuhandeid hektareid laane- ja salumetsi
- Samal ajal selgub Tartu Ülikooli bioloogide uuringust, et kaitsealade loomise eelse aja jooksul on RMK 40% sobivatest metsadest juba maha raiunud. **Paremate võimaluste puudumisel võetakse seepärast kaitse alla ka lageraielanke**

Mis saab edasi?

- EMA ei lähegi enam laiali
- Tekib ulatuslik kodanike võrgustik ning erinevad inimesed nii kultuuri, metsanduse, ettevõtluse, majanduse, juura kui paljudest teistest valdkondadest hakkavad metsanduspoliitikas toimuvate intriigide paljastamise ning lõpetamise nimel süstemaatiliselt vabatahtlikku tööd tegema
- **Kodanikuühendus ei ole raiumise vastu, vaid säästva majandamise poolt**
- EMA kõneleb huvirühmade eest, kelle hääl pole seni meie metsandus- ja keskkonnapoliitiliste otsustajateni jõudnud

Huvilised 1990. aastal harvesteri uudistamas. FOTO: OHTULISE ARHIIV

Metsatee rajamine aastal 1991.

Palgivirnad Paljassaare sadamas aastal 1994.

Andres Taliäär FOTO: PRIT SIMSON

Metsavahtidelt metsatraktoritele

- **Esimene metsatraktor ehk harvester toodi Eestisse 1980. aastal**
- **90ndatel harvesteride sissevool jätkus. Kümneni teisel poolel koondati Eestis 2000 spetsiaalse väljaõppe saanud ning oma kodupiirkonna eest vastutavat metsavahti**
- **Käesoleva sajandi alguseks oli Eestisse toodud juba üle saja harvesteri**
- **Praeguseks on meil üle 300 harvesteri ja nende hulk kasvab jätkuvalt**

Metsavahtidelt metsatraktoritele

- Üks harvester jaksab ära teha ligi 80 saemehe töö
- Efektiivseim raieliik harvesteri jaoks on lageraie
- Erinevalt saemehest tekitab metsatraktor tõsiseid mullakahjustusi ja alusmetsa hävingut
- Harvesteriomanikud ei taha kinni pidada lindude- ja loomade pesitsusrahust, sest väidetavalt tahtvat liising maksmist
- **Mida rohkem metsatraktoreid, seda rohkem lageraiet!**

Aitäh!

